

Reflectie op studiereis naar Girona en Viladecans

Ik vond de studiereis zeer geslaagd. Onze gastorganisatie ACEFIR en de afdeling educatie van de gemeente Viladecans hadden er alles aan gedaan om voor ons een aantrekkelijk programma samen te stellen. Het was mooi dat we nu konden zien hoe men tot de nominatie van een stad tot learning city kwam (Girona) en wat de praktijk was in Viladecans, waar men al twintig jaar educatie centraal stelt. Viladecans was de eerste learning city in Spanje. Beide steden zijn ook lid van de in 1994 opgerichte International Association of Educating Cities (IAEC), een vereniging zonder winstoogmerk, die is opgezet als een permanente samenwerkingsstructuur van lokale overheden die zich hebben gecommitteerd aan het Handvest van de educatieve steden. Het idee achter IAEC is dat scholen zich buiten de schoolmuren begeven en van de samenleving zelf een leerschool maken. In oktober 2013 vond in Beijing de eerste UNESCO learning cities conference plaats en werd het UNESCO Netwerk van Learning Cities opgericht met als doel om door middel van educatie sociale inclusie, economische groei, openbare veiligheid en milieubescherming te bevorderen.

In Girona hadden we een gesprek met de onderwijs Mr. Adam Bertran die ons duidelijk maakte waarom het stadsbestuur educatie en een leven lang leren steeds belangrijker was gaan vinden. Girona verraste ons door een dag na ons bezoek hun nominatie als learning city publiekelijk bekend te maken, een groot succes voor ACEFIR dat daar flink voor gepleit had. Ook de interesse en aankondiging van ons bezoek heeft daar enigszins aan bijgedragen. In Girona kregen we een korte impressie van de mogelijkheden, bijvoorbeeld het jaarlijkse bloemenfestival waarin tal van lokale partijen samenwerken, de civic centres in de verschillende wijken, waar in nauw overleg met de bewoners tal van educatieve activiteiten plaats vinden en waar ook de openbare bibliotheek present is en uiteraard ACEFIR zelf, de Catalaanse vereniging voor educatie, training en onderzoek dat zich ten stoelt stelt om via volwasseneneducatie bruggen te bouwen. Uiteraard moet alles nog verder uitgewerkt worden in het kader van het plan voor de nieuwe learning city. Op het Instituut Escola Hostaleria i Turisme, dat op zoek is naar internationale samenwerkingspartners, werden we getraceerd op een heerlijk diner, bereid en opgediend door leerlingen van deze school.

In Viladecans hadden we een uitgebreid gesprek met Gisela Navarro, loco-burgemeester voor communautaire actie en gelijke kansen en haar beleidsmedewerkers. Ze stonden uitgebreid stil bij de kern van hun beleid, [Education 360](#), een educatief, sociaal en politiek initiatief dat de gemeenschap en de gemeente begrijpt als een lokaal educatief ecosysteem, dat in staat is om het leren dat plaatsvindt in alle tijden en ruimtes van het leven van mensen te verbinden. Belangrijke succesfactor is dat er een door de gemeente ingerichte projectorganisatie is, waarin de coördinatoren van verschillende gemeentelijke afdelingen en vertegenwoordigers uit het educatieve en culturele veld, alsmede het lokale bedrijfsleven samen het te ontwikkelen beleid uit te zetten. Hierdoor is een integrale, holistische aanpak verzekerd. Zo is een van de acties de invoering van een educatief paspoort voor jongeren, waarin bijgehouden wordt aan wat voor non-formele en informele activiteiten zij deelgenomen hebben. De het streven is om dit in de loop van de tijd ook uit te breiden naar volwassenen.

Dat Viladecans meer is als een learning city gebaseerd op mooi woorden bleek uit de bezoeken die we aan verschillende projecten brachten. Duidelijk was te proeven dat een leven lang ontwikkelen in

alle opzichten belangrijk wordt gevonden. We zagen kinderen die dat uitstraalden, werden kritisch bevraagd door verschillende volwassenen die deelnamen aan activiteiten in een educatief centrum en zagen overal mensen die enthousiast en vol passie betrokken waren bij hun eigen ontwikkeling en deelnemen aan verschillende maatschappelijke activiteiten. Het is ons duidelijk geworden dat hier al vele jaren prima in educatie geïnvesteerd wordt. Ter illustratie: deze stad van zo'n 60.000 inwoners heeft maar liefst 8 beleidsmedewerkers voor educatie in dienst!! In Nederland is men al blij als er in een gemeente van die omvang full time 1 beleidsmedewerker voor dit terrein beschikbaar is. Een kwestie van keuzes!!!

Kortom, we hebben veel indrukken opgedaan en veel geleerd –al is duidelijk dat Spanje nog veel meer een cultuur kent die aansluit bij traditionele familiale structuren, terwijl onze samenleving veel individualistischer is.

Lees de impressies van de deelnemers aan deze studies hieronder en oordeel zelf of deze studiereis wat opgeleverd heeft.

Jumbo Klercq, projectcoördinator

Wat is je het meeste bijgebleven van je bezoek aan Girona en Viladecans?

Freek Geurdes, Stichting ABC: Mij zijn vooral bijgebleven de indrukwekkende resultaten die Viladecans als learning city heeft bereikt. Ook het feit dat zij lieten zien dat de werkwijze “bottom up” met expliciete aandacht voor “the voice of the learner” aantoonbaar de beste resultaten oplevert.

Hans Hoes, Stichting Omgevingseducatie: De verschillende manieren waarop invulling is gegeven aan het concept Learning City, met in Girona als invalshoek het civic center + bibliotheek (per wijk opgezet!) en in Viladecans in eerste instantie de families via de scholen en vervolgens aanvullend de civic centers + bibliotheek. Girona leek me meer voorwaarde scheppend en Viladecans meer (en veel langduriger) uitvoerend, projecten ontwikkelen, de gehele community meenemend. Wil LC succesvol zijn is een zeer lange termijn en een zeer breed draagvlak nodig. Bij Viladecans is daarin m.i. meer en breder op ingezet dan in Girona. Ik ben reuze benieuwd in hoeverre het concept in Girona nog voortgang zal vinden als Rosa zou vertrekken. Veel hangt af van de inzet van vrijwilligers. De meeste indruk heeft op mij gemaakt het bezoek aan de 2 klassen kinderen die muziek maakten en de vele vragen die de leerlingen in het 2de kans onderwijs hadden voorbereid voor ons bezoek. In feite zichtbaar de uitkomsten van een Learning City

Janine van Loenen, Flevomeer Bibliotheek: Ondanks dat het lijkt of Catalonië de beslissingsbevoegdheid heeft (dus bepalen waar het geld heen gaat) is er een duidelijke keus: visie om fors in te zetten op (in)formeel leren. Netwerkorganisaties willen vooral innoveren in empowerment. Informeel leren en onderwijs is helemaal verweven met elkaar en lijken geen aparte domeinen/afdeling. Gezinsbenadering is in Spanje (?) Viladecans/Girona zo ‘gewoon’ dat het geen aparte aanpak behoeft. Gezinnen/families lijken van meet af aan in zn totaliteit altijd betrokken te zijn en iedereen voelt dat dit alleen werkt als je dit met elkaar aanpakt (It takes a village to raise a child). De Spaanse gastvrijheid en warm welkom!! 😊

Martijn Bos, programmamanager Learning City Oss: Ik heb veel mooie indrukken aan de reis naar Girona en Viladecans opgedaan, misschien wel te veel om er een voorkeur uit te spreken.

Terugkijkend denk ik dat ik het heel bijzonder vond dat we zoveel mensen ontmoet hebben met een enorme drive, passie en energie om de wereld een klein beetje beter te maken voor iedereen.

Lotte Lauwrier, Bibliotheek Lelystad: *Girona:* Mooi om te zien dat ze bij ACEFIR op verschillende manieren bezig zijn met taal. Daarnaast vond ik het interessant om te horen dat 70% van de activiteiten in de civic centres door de bewoners wordt bedacht en voorgesteld. *Viladecans:* Ik vond het interessant om te zien hoe betrokken de gemeente Viladecans is bij de organisaties en projecten in de stad. Ze weten wat er speelt en wie wat doet. Educatie staat op nummer 1 in de stad. Dit hebben zij goed voor elkaar gekregen.

In welk opzicht heb je door het bezoek aan beide steden een beter inzicht gekregen in het concept van een learning city?

Freek: “Learning city” als concept lijkt op papier nogal wollig. Met name de schoolbezoeken in de middagen waren voor mij het bewijs dat de formule ook in de praktijk werkt. Ook het belang van één loket waar men met de leervraag terecht kan lijkt mij van eminent belang voor de toegankelijkheid. Tot slot wordt nog eens duidelijk hoe belangrijk het blijvende commitment van de plaatselijke en/of regionale besturen is.

Hans: in Viladecans meer en beter dan in Girona. Biedt mogelijkheden om de participatie en ontwikkeling van bewoners te bevorderen. Zou in NL kunnen bijdragen aan meer participatie in de samenleving (meer stemmen tijdens verkiezingen, meer en uitgebreider participeren bij bestuurlijke processen bv rondom klimaat, energietransitie etc.

Janine: Over learning city’s had ik een beperkt beeld, maar door deze dagen heb ik een riant ‘kijk in de keuken’ gekregen. Het principe is me door het bezoek duidelijke geworden en heeft me geïnspireerd.

Martijn: Het concept learning city ken ik vooral uit onze eigen aanvraag. Beide Spaanse steden hebben een andere insteek gekozen die voor veel inspiratie zorgt. Tegelijkertijd herken ik een gemeenschappelijke zoektocht en ook daarin zouden we elkaar kunnen versterken.

Lotte: Wat de uitvoering is van een learning city en hoe de verschillende doelgroepen bereikt worden

Bezoek aan Girona:

- Bezoek aan de bloemenweek
- Kennismaking met onze gastorganisatie ACEFIR
- Ontvangst en gesprek met delegatie van de gemeente, waaronder de wethouder
- Bezoek aan middelbare beroepsopleiding Toerisme en recreatie
- Bezoek aan sociaal cultureel centrum/bibliotheek Ter

Girona heeft aanvraag ingediend om een learning city te worden, de sociaal culturele centra (die in elke wijk zijn) spelen daarin een belangrijke rol.

Wat vind je van deze benadering?

Freek: Deze integrale aanpak lijkt mij positief. Educatie kan immers niet als losstaand fenomeen worden opgevat. Het vindt altijd een basis in de behoeften en wensen van de sociale, de economische en de culturele partners. Overigens vond ik het gesprek met de gemeente nogal rommelig verlopen. De doelen die men nastreefden waren in nogal algemene bewoordingen gesteld en hadden daarmee iets vrijblijvends. Men is m.i. nog duidelijk zoekende naar een concrete vormgeving en verwezenlijking van de idealen rond het concept Learning City.

Het bezoek aan de bibliotheek vond ik weinig nieuws opleveren. Ik had zelfs de indruk dat het bibliotheekwezen ter plekke nogal op een behoudende (achterhaalde) leest was geschoeid. De Nederlandse bibliotheken maken een modernere indruk en hebben naast de uitleen van boeken een groter scala aan (educatieve) activiteiten.

Hans: in Viladecans meer en beter dan in Girona. Biedt mogelijkheden om de participatie en ontwikkeling van bewoners te bevorderen. Zou in NL kunnen bijdragen aan meer participatie in de samenleving (meer stemmen tijdens verkiezingen, meer en uitgebreider participeren bij bestuurlijke processen bv rondom klimaat, energietransitie etc.

Janine: Volgens mij wijkt dit niet zoveel af van de aanpak in Nederland. In Nederland worden sociaal culturele centra ook vooral naar voren geschoven als centraal punt in een integrale aanpak. Het verhaal bij de gemeente vond ik in Girona matig. Komt wellicht door de (beperkte)vertaling. Maar wat ze nu zo 'specifiek' doen is mijn niet helemaal duidelijk geworden.

Mooi om te zien dat een week zoals deze (flower-week) alle partijen worden betrokken. Scholprojecten/kinderactiviteiten. Het is niet alleen een toeristische attractie, maar een volledige aanpak gericht op plezier, cultuur en educatie voor de hele stad

Martijn: Viladecans is al zo'n twintig jaar bezig om met lokaal educatief beleid, waardoor het de eerste Spaanse learning city is geworden. Ze hebben een ambitieus plan: Education 360, waarin alle gemeentelijke afdelingscoördinatoren en externe stakeholder samenwerken. Zo is er nu inmiddels een educatiepaspoort non-formele educatie voor kinderen van de basisschool en men wil dat uitbreiden tot het middelbaar onderwijs en de volwasseneneducatie.

Lotte: Ik vind het een goede aanpak. Hierdoor blijf je in je beleid dicht bij de inwoners van je stad. Een wijkcentra is een laagdrempelige manier om met de inwoners iets te organiseren maar ook voor de inwoners om iets te leren

Bezoek aan Viladecans:

- Kennismaking en discussie met loco-burgermeester en beleidsmedewerkers van de afdeling educatie en internationale betrekkingen
- Bezoek aan Angela Roca School, culturele en creatieve programmas voor kinderen uit kansarme wijk, presentatie en bezoek aan gitaar- en saxofoonles
- Bezoek aan wijkcentrum
- Bezoek aan lokaal centrum voor opleiding en werkgelegenheid, tweedekans programma's voor (jong) volwassenen, presentatie
- Bezoek aan centrum voor volwasseneneducatie, presentatie gesprekken met leerlingen
- Nagesprek met beleidsmedewerkers van de gemeente

Viladecans is al zo'n twintig jaar bezig om met lokaal educatief beleid, waardoor het de eerste Spaanse learning city is geworden. Ze hebben een ambitieus plan: Education 360 waarin alle

gemeentelijke afdelingscoördinatoren en externe stakeholders samenwerken. Zo s er nu inmiddels een educatiepaspoort non-formele educatie voor kinderen van de basisschool en men wil dat uitbreiden tot het middelbaar onderwijs en de volwasseneneducatie.

Wat vind je van deze aanpak?

Freek: Ik vond de kennismaking met de loco-burgemeester en c.s. bijzonder leerzaam. Zij hadden een duidelijk verhaal over de geschiedenis van Viladecans als learning city en de resultaten. Ik kreeg (ook uit de werkbezoeken daarna) de indruk dat een breed scala uit de bevolking betrokken was geraakt bij de educatieve doelstellingen. Belangrijk in dat kader vond ik de “loketfunctie” die de gemeente had gerealiseerd, waardoor deelname aan educatieve programma’s duidelijk laagdrempeliger wordt en bovendien toegesneden kan worden op de individuele wens van de aanmelder (verwezenlijking van bottom-up-principe en the voice of the learner).

Tijdens de twee middagen kregen we uitgebreid de praktijk te zien van wat in de ochtendsessies werd verteld. Ik vond, zoals al eerder gezegd, het bezoek aan allerlei educatieve instellingen en de daar getoonde innovaties indrukwekkend. Al met al een mooi voorbeeld van waartoe de verbrede aandacht voor educatie met een steven naar een zo groot mogelijk bereik van doelgroepen met verschillende leervragen, kan leiden. De activiteiten van het wijkcentrum leken mij naadloos aan te sluiten bij de educatieve doeleinden zoals boven vermeld.

In het nagesprek kreeg iedereen uitgebreid de gelegenheid om de opgedane ervaringen te evalueren. Die waren nagenoeg in alle opzichten positief, niet in de laatste plaats ook door de hartelijke ontvangst en het enthousiasme dat onze begeleidsters ten toon spreidden.

Hans: Deze aanpak spreekt me zeer aan. . Lijkt te worden gedragen al jarenlang, onomstreden door alle partners in scholing en vorming. Aanpak via scholen (meet de people) past ook in mijn werkwijzen voorheen (arbeidsmarktbeleid en VSV o.a) en nu bij Omgevingseducatie. Ik zou in ’t Gooi die aanpak voorstellen. Ben jaloers op de ruime personele inzet die in Viladecans beschikbaar gesteld is

Janine: Deze aanpak heeft mij geïnspireerd. Een 360 aanpak is nodig om deze stappen te kunnen zetten als in Viladecans. Alle partijen werken integraal samen en zorgt op die manier voor inclusie en meedoen voor iedereen. Middels een plan/act/do cyclus worden projecten aangevlogen. Ambities worden hoog ingezet. Mooi om te zien: een duidelijk voelbare missie. En deze wordt aangegaan met zn allen!

Het ‘Passaport Edunauta’ neem ik mee als voorbeeld om te bekijken voor Flevoland. Het heeft een link met Open badges en, dit paspoort is een mooie manier om informeel leren laagdrempelig te maken. De kansen ga ik onderzoeken.

Second change school is in mijn optiek tevens de moeite waard te onderzoeken. Ik ga daar navraag over doen binnen Flevoland en hoe groot de (zorg is over) leerling uitval.

Martijn: Het getuigd van een langetermijnvisie die politiek onafhankelijk lijkt te zijn. Wanneer je als lokale overheid zo’n beleid implementeert en er 20 jaar aan blijft werken dan getuigd dat van visie en lef. Dat beleid resulteert erin dat inwoners het leren en ontwikkelen van zichzelf en anderen als vanzelfsprekend beschouwen. De wijze waarop ze dit voor elkaar hebben gekregen is een mooi inspirerend voorbeeld wat inmiddels ook al gedeeld is met wat schooldirecteuren, en wethouders.

Een volgende inspiratiereisstaat hoog op het verlanglijstje om onze lokale politici en schoolleiders mee te nemen in dit verhaal.

Lotte: Ik vind het een goede aanpak. De betrokkenheid zorgt ervoor dat de organisaties aangehaakt blijven bij de plannen van de gemeente. Het is mooi om te zien hoe betrokken de gemeente is en dat alle onderdelen erbij betrekken ook daadwerkelijk resultaat geeft.

Welke nieuwe vragen zijn er bij je opgekomen naar aanleiding van het bezoek aan beide steden?

Freek: Ik ben zeer nieuwsgierig geworden naar de wijze waarop de Nederlands learning city's, Groningen en 's-Hertogenbosch te werk zijn gegaan en welke resultaten zij hebben geboekt.

Hans: Ben wel benieuwd in hoeverre in Viladecans een ander/beter inwonersprofiel bestaat dan in vergelijkbare steden in Spanje/Catalonië. In hoeverre is de sociale cohesie daar positiever, arbeidsparticipatie groter etc. Hoe gaat het in NL lukken een vergelijkbaar langdurig concept op te zetten?

Janine: Wat ik jammer vind is dat we de inwoners/doelgroep niet gesproken hebben. Dit zou oorspronkelijke in het programma zitten. Bij het bezoek aan het centrum voor volwasseneneducatie waren er wel studenten die vragen hadden voorbereid. Dit had van mij wel meer een 'gesprek' mogen zijn. Andersom hadden wij hen ook (meer) vragen kunnen stellen.

Wat mij nu nog bezig houdt: wat vinden de inwoners zelf van deze aanpak? Waar zouden ze zijn als dit er niet was geweest. Merken ze verschil met vroeger en nu? Krijgen de kinderen van nu andere kansen dan dat zij zelf hebben gehad? Hoe bekend is het programma, wat merken ze daarvan in hun eigen leven? Hoe wordt dit toegepast? Wat is 'eigen regie' en wat ligt bij de overheid/gemeente?

Martijn: In overleg met onze Finse open-badge-partner heb ik gesproken over een samenwerkingsverband tussen Oss, Luxemburg en Viladecans omdat we allemaal een soortgelijk idee over een paspoort hebben. Mogelijk zou het bundelen van kennis ervaringen en ontwikkelkracht leiden tot een nog betere uitvoering daarvan.

Lotte: Ik kreeg het idee dat veel van de dingen die werken in Spanje in verband staan met de cultuur die er heerst. In Nederland hebben wij een hele andere cultuur en zijn we veel individualistischer. In hoeverre hangt de positieve uitwerking van learning city zijn of worden samen met de cultuur die er heerst in een land?

Wat denk je met de opgedane ervaringen en inzichten in je eigen werk te kunnen gaan doen?

Freek: Voor mijn eigen werk denk ik aan de volgende zaken.

- Het belang van één meldpunt voor leervragen rondom laaggeletterdheid zou ook in de Nederlands steden kunnen werken.
- De noodzaak van nauwe en structurele betrokkenheid van de plaatselijke overheden blijkt weer eens van doorslaggevend belang te zijn. In Nederland zijn daar overigens ook goede voorbeelden van. Het is echter helaas nog niet zo dat laaggeletterdheid overal als urgent probleem op de agenda staat.
- Tot slot heb ik opnieuw ervaren hoe belangrijk the voice of the learner is en de daarmee samenhangende bottom-up-benadering.

Mij is al gevraagd door ons bestuur of, gezien de ervaringen die ik heb opgedaan tijdens de Spaanse reis, het ook zinvol is om deel te nemen aan de volgende reizen waarin de learning city centraal staat. Mijn antwoord:

Kort over de reis. Gerona was 1 dag. Viel een beetje tegen. Mensen van de gemeente die we daar spraken waren zelf nog zoekende had ik de indruk en hadden in zeer algemene bewoordingen een plan van aanpak opgesteld. Viladecans daarentegen was zeer leerzaam. Viladecans is al 20 jaar een "learning city". De ochtenden bestond uit een exposé van de aanpak en de gestarte, of sinds lang draaiende projecten. In de middagen konden we de realiteit daarvan aanschouwen door het bezoek aan talloze educatieve centra (voor ouderen, drop outs, basisschoolleerlingen, enz., enz.) Ik kreeg de indruk dat inderdaad zowat de gehele bevolking van de stad linksom of rechtsom bij educatie was betrokken. Wat mij betreft: indrukwekkend. Essentieel: de constante betrokkenheid van het stadsbestuur (voor de stad is het project inmiddels een succesformule geworden, dus commitment van de bestuurders is niet meer zo'n issue).

NB Het learning city-project is 20 jaar geleden in Viladecans van start gegaan wegens het groeiende probleem van laaggeletterdheid in die tijd. Inmiddels bestaat laaggeletterdheid in deze stad nog amper.

Of het zinvol is, vind ik moeilijk te bepalen. Als Pecs ook zo'n ervaren learning city is, valt er ongetwijfeld veel op te steken.

Hans: Omgevingseducatie ontwikkelt een bloemenproject in de lente voor de scholen in de regio met zgn wensbomen, zoals gezien in Girona.

We mailen ons 50 dingenboekje naar Sonja, dat bruikbaar is voor zomeractiviteiten in Viladecans (vergelijkbaar met het paspoort, maar wel wat anders).

Ik ga in overleg met de VE ambtenaar van Hilversum en de regio om de mogelijkheden van een Learning City te bespreken, waarin Omgevingseducatie zijn expertise kan en wil inzetten om zijn werkzaamheden te verbreden ook naar de volwassenen. We hebben dat afgelopen dinsdag in het bestuur besproken. Ze waren zeer te spreken over het Catalaanse Paspoort uit Viladecans.

Janine: Zodra de coördinator van BNF terug is van zwagerschapsverlof neem ik contact met haar op om te kijken hoe de stand van zaken is mbt het regio-overleg learning Cities. Bevindingen vanuit deze reis ga ik delen. Door wisseling van mensen is het idee van een learning -region wat op de achtergrond geraakt begreep ik van Sabine. Met Lizet Klein Nagelvoort pak ik dit op.

Ps. Voor de centrale terugkoppelingen van alle deelnemers aan dit project van harte welkom in de bibliotheek van Lelystad in 2023!

Martijn: In ieder geval proberen om een studiereis voor Osse stakeholders te organiseren. Daarnaast probeer ik onze politici mee te nemen in het belang van een (politiek-onafhankelijke) lange termijnvisie. Tenslotte denk ik dat er mogelijkheden zijn om op Europees niveau met elkaar samen te werken en kennis met elkaar te delen.

De afgelopen dagen heb ik bij beslisbevoegden in het onderwijs en politiek teruggekoppeld wat het effect is van een stevig en langdurig beleid op educatie/ een leven lang leren. Het worden van een UNESCO Learning City zou voor ons een mooie mijlpaal kunnen zijn om ons beleid te versterken en in co-creatie met andere steden uit te breiden.

Erasmus+

PROJECT LEARNING CITIES

Learn for Life
Dutch Platform for International Adult Education

Lotte: Ik wil meer betrokkenheid proberen te creëren vanuit de gemeente of provincie. Dit kan mooi samenvallen met het worden van een lerende regio. Betrokkenheid vanuit de gemeente proberen te bewerkstelligen. Soms wat meer top down werken is niet altijd slecht. Hierbij zal ik voornamelijk top down werken met samenwerkingspartners om iets uit te rollen maar wel de behoefte ophalen bij de klant.

De studiereis vond plaats van 10- 12 mei 2022

27-5-2022